

Shtatzënia adoleshente

Faktorët kyçës

- Rreth 16 milion vajza adoleshente lindi çdo vit- më së shumti në vendet me të ardhura të mesme dhe të ulëta.
 - Është vlerësuar se çdo vit 3 milion vajza të moshës 15-19 vjeçare kanë aborte të pasigurta.
 - Në vendet me të ardhura të ulëta dhe të mesme, komplikimet e shtatzënisë dhe të lindjes janë shkaku kryesor i vdekjes në mesin e vajzave të moshës 15-19 vjeç.
 - Numri i lindjeve të vdekura dhe fëmijëve të vdekur është për 50% më i lartë mes foshnjave të nënat adoleshente, se sa mes foshnjave të grave në moshën 20-29 vjeç.
 - Foshnjat më shumë të ngjara të nënave adoleshente kanë peshë më të ulët të lindjes.
-

Përmbledhje e shkurtër

Çdo vit rreth 16 milion vajza të moshës 15-19 vjeçare linden dhe dy milion vajza nën moshën 15 vjeçare.

Në botë, një deri pesë vajza linden deri në moshën 18-vjeçare. Në rajonet më të varfra në botë, ky numër është rritur më shumë se një nga tre vajzat.

Pothuajse të gjitha lindjet në adoleshencë rreth 95% ndodhin në vendet me të ardhura të ulëta dhe të mesme. Brenda, në vendet, lindjet më shumë ndodhin te adoleshentet të varfër, më pak te të arsimuarit dhe në mesin e popullsisë rurale.

Shkaqet

Disa faktor kontribuojnë për lindje në adoleshencë.

Në shumë zona, vajzat mund të jenë nën presion për tu martuar dhe të lindë fëmijë, ose mund të kenë mundësi të kufizuar për arsimim dhe punësim.

Në vendet me të ardhura të ulëta, më shumë se 30% e vajzave martohen para moshës 18 vjeçare dhe rreth 14% para moshës 15 vjeçare. Për më tepër adoleshentët e martuar mund të bahen me barë dhe të linden, në përputhje me normat e tyre sociale.

Nga ana tjetër, arsimimi është një faktorë i mbrojtur i rëndësishëm për shtazani të hershme: sa më shumë vite shkollimi më pak raste të shtatzënisë së hershme. Normat e lindjeve në mesin e grave me arsimim të ulët është më i lartë se sa ato me arsimim të mesëm ose të lartë.

Disa adoleshentë nuk e din si ta shmangin shtazanin ose nuk janë mundësi për të marrë mjete të kontracepsionit. Në Amerikën Latine, Evropë dhe Azi vetëm 42%-68% e adoleshentëve të cilët janë të martuar ose në bashkësi përdorin mjete kontraceptive. Në Afrikë norma sillet prej 3-49%.

Në shumë vende ekziston një mungesë e edukimit seksual. Me masa globale për të lidhur mbulimin e edukimit seksual, është vlerësuar se vetëm 36% e meshkujve të rinj dhe grave të

reja të moshës 15-24 vjeç, në vendet me të ardhura të ulëta dhe të mesme, kanë njohuri të gjerë dhe të saktë se si ta parandalojnë infeksionin HIV.

Në disa vende, vajzat adoleshente mundë të mos janë në gjendje që të refuzojnë marrëdhënie seksuale. Dhuna seksuale është e zgjeruar dhe veçanërisht ndikon te vajzat adoleshente. Më shumë se një e treta e vajzave në disa vende raportojnë se marrëdhënia e tyre e parë ka qenë e detyruar.

Pasoja

Ka më shumë gjasa se shtatzënat adoleshente kanë aborte të pasigurta se sa femrat e rritura. Çdo vit, gjithsej, gjatë vlerësimeve ndodhin tre milion aborte të pasigurta në mesin e vajzave 15-19 vjeçe. Aborti i pasigurt në mënyrë të konsiderueshme kontribuon në problemet e përhershme shëndetësore në vdekjen e nënave.

Foshnjat në adoleshencë bartë pasoja të rënda për shëndetin e vajzës dhe të tyre të porsalindur, sidomos në zonat me sistemet shëndetësore të dobëta. Në disa vende adoleshentët më pakë nga të rriturit marrin kujdes para, gjatë dhe pas lindjes.

Komplikimet e shtatzënisë dhe lindjes janë shkaku kryesor i vdekjeve ndërmjet vajzave të moshës 15-19 vjeçe në shumë vende me të ardhura të ulëta dhe të mesme. Fëmijët që kanë lindur të vdekur dhe vdekshmëria të sapolindurit është 50% më i lartë ndërmjet foshnjave të lindura nga nënat adoleshente se në mesin e atyre që kanë lindur nënat e moshës 20-29. Foshnjat e nënave adoleshente, gjithashtu mundë të kenë peshë të ulët të lindjes, të cilët mund të kenë ndikim afatgjatë mbi shëndetin dhe zhvillimin e tyre.

Konteksti global

Shtatzënia adoleshente kontribuon në mënyrë të konsiderueshme për vdekshmërinë e nënës fëmijës dhe për rrethin magjik prej shëndetit të sëmurë dhe varfërisë.

Strategjia globale për shëndetin e nënës dhe të fëmijës e promovuar nga Sekretari i Kombeve të Bashkuara në vitin 2010, thekson rëndësinë duke iu drejtua për shëndetin dhe mirëqenien e vajzave adoleshente, për të arritur qëllimin e pestë të zhvillimit të Mijëvjeçarit për reduktimin e vdekshmërisë së nënave.

Përgjigje prej OBSH-së

Në maj të vitit 2011 kuvendi i Organizatës Botërore të shëndetësisë miratoj rezultat që i inkurajojë shtetet anëtare ta përshpejton veprimin në përmirësimin e shëndetit të rinjve. Ajo përmban masat specifike në vazhdim:

- Të shqyrtojmë dhe ta rishikojmë politikat për të mbrojtur të rinjtë nga shtatzënia e hershme;
- Të sigurojmë qasje deri te mjetet për kontraktivë dhe shërbime shëndetësore dhe shëndet riprodhues
- Për të përmirësuar qasjen deri në informacione të sakta në lidhje me shëndetin seksual dhe riprodhues.

OBSH-ja në bashkëpunim me Fondin për popullsi të kombeve të bashkuara kanë udhëzime të përgatitura të cilat përmbajnë rekomandime të bazuara në dëshmi për masat që vendet duhen të marrin për të arritur gjashtë objektiva kryesore:

- Të zvogëlojnë numrin e martesave nën moshën 18-vjet.
- Për ta kuptuar problemin dhe për ta mbështetur uljen e shtatzënisë nën 20 vjet.
- Të rritet përdorimi i mjeteve për kontracëpsion nga adoleshentët nën rrezikun për shtatzëni të pa paplanifikuar.
- Të zvogëlohet numri i marrëdhënieve seksuale të detyrueshme mes adoleshentëve
- Të zvogëlohet numri i aborteve të pasigurta te adoleshentët dhe
- Për të maksimizuar përdorimin e lindjes antenatal të kualifikuar, dhe kujdesi pas lindjes për adoleshentët.